

NORGE/JAMAICA

Pressen har de siste dager beskjeftiget seg med situasjonen i Jamaica og planene om et samarbeid i aluminiumssektoren.

Dette gir meg en foranledning til å si noen ord om utviklingen av våre forbindelser med Jamaica.

Samarbeidet er av relativt ny dato. Etter anmodning fra Jamaica gjorde vi i 1977 en avtale om økonomisk og industrielt samarbeid og opprettet en blandet kommisjon. I januar i år laget vi en protokoll om skipsfartssamarbeid.

På dette grunnlag har det i løpet av de siste to-tre år utviklet seg et ganske bredt samarbeid av interesse for

- 2 -

begge parter. Fra vår side gir vi bistand blant annet til fagutdanning, lederopplæring og drift av en sjomannsskole i Kingston. Vi søker å fremme samhandelen, og norsk industri og skipsfart er aktivt med i kommisjonens arbeid. En rekke interessante samarbeidsprosjekter er under utvikling. La meg også nevne at det er innledet et positivt samarbeid på fagforeningsplanet mellom de to land.

Mange spør hvordan det har seg at vi nettopp har valgt Jamaica som samarbeidspartner. Normalt er Jamaica ikke blant de dårligst stilte u-land og ikke er det hjemmehørende i kretsen av hovedsamarbeidsland.

Det er flere forklaringer: Jamaica er tradisjonelt den største leverandør av oksyd til vår aluminiumsindustri,

vår skipsfart har lange tradisjoner der. Det viktigste er likevel etter min oppfatning at vi har å gjøre med en ung nasjon som synes fast bestemt på å forsvare sitt demokratiske styresett bygget på parlamentarisme og med en uavhengig fagbevegelse. I et område som ellers ofte preges av autoritære regimer, er Jamaica et positivt unntak.

Jamaica er inne i en alvorlig økonomisk krise som har utløst politisk og sosial uro. Dersom krisen ikke kan bringes under kontroll, kan det være fare for Jamaicas demokratiske institusjoner. Årsakene til krisen er her som i så mange andre u-land, å finne i en kombinasjon av økte oljepriser og svikt i tradisjonell eksport. Men det innrømmes også åpent at det er gjort feilgrep i den økonomiske politikken.

Jamaica er i en situasjon hvor finansiell støtte

utenfra er nødvendig for å unngå økonomisk sammenbrudd.

Forhandlingene om betalingsbalansestøtte fra det Internasjonale Pengefond går tregt. Behovet for bistand er akutt. Fra norsk side undersøker vi nå mulighetene for raskt å organisere en internasjonal støtteaksjon i tillegg til støtte fra Pengefondet. For å kunne spille en aktiv rolle i dette arbeid, sender Regjeringen neste uke en delegasjon til Jamaica ledet av statssekretær Holst i Utenriksdepartementet, for å få et førstehånds kjennskap til situasjonen.

Det er riktig å se planene om norsk deltakelse i et prosjekt for utbygging av ny produksjonskapasitet for aluminiumsoksyd på Jamaica mot den bakgrunn jeg her har skissert. De norske selskaper ASV, Hydro og Elkem/Spiger-

verket som har deltatt i det utvalg som har utredet prosjektet, og som enstemmig anbefaler drøftelser om rammebetingelsene for norsk deltakelse. Planene tar sikte på et samarbeid mellom norsk industri, det amerikanske konsern ALCOA og Jamaica om bygging av ny årlig kapasitet på 500.000 tonn aluminiumsoksyd. Dersom planene lar seg realisere, vil de bety et særdeles verdifullt tilskudd til Jamaicas økonomi. Prosjektet vil gi sysselsetting og hårdt tiltrengte valutainntekter. Det vil samtidig sikre tilførsel av høyverdig oksyd til norske verk.

Det er viktig å understreke at det dreier seg om et samarbeid på forretningsmessig grunnlag. Det kan komme på tale med statlige garantier, men ikke tilskudd.

Regjeringen tar sikte på å behandle innstillingen fra utvalget i nær fremtid.

Brandt-kommisjonens rapport om nord/sør-dialogen

Verdensbanken tok i 1977 initiativet til opprettelse av en internasjonal kommisjon med oppgave å studere de alvorlige økonomiske og sosiale ulikheter i verdenssamfunnet og komme med forslag om hvorledes disse problemene kunne løses. Willy Brandt ble formann for kommisjonen.

Kommisjonens rapport ble overlevert FNs generalsekretær 12. februar i år. Titlen på rapporten er "Nord/syd: Et program for å overleve", og den viser hvor alvorlig kommisjonen bedømmer nord/sør-forholdet. Kommisjonen understreker at det vil ha en skjebnesvanger følge dersom verdenssamfunnet henfaller til passivitet eller gjør for lite for sent.

- 2 -

Kommisjonen understreker at en nord/sør-dialog om disse problemer ikke er et spørsmål om veldedighet fra industrilandenes side, men om en handling i felles interesse. Den fremholder at den industrialiserte verden ikke kan gjøre seg håp om å opprettholde sin nåværende levestandard uten massive overførsler av ressurser til utviklingslandene.

Kommisjonen trekker fram sammenhengen mellom nedrustning og utvikling og det uholdbare forhold at de årlige utgifter i verden til militære formål kommer opp i 450 milliarder dollar, mens utviklingshjelpen bare beløper seg til 20 milliarder. Nettopp i lys av de siste måneders dramatiske internasjonale utvikling er det grunn til å understreke at flere våpen ikke gjør menneskeheten tryggere, bare fattigere.

Kommisjonen understreker at politisk vilje og tillit mellom partnerne i nord/sør-dialogen er nødvendig for å komme frem til globale avtaler. Som et vesentlig skritt for å skape disse forutsetningene foreslås et toppmøte mellom ledere fra industri- og utviklingsland. Et slikt toppmøte, heter det, bør begrenses til rundt 25 ledere, for på samme tid å være representativt og håndterlig.

Kommisjonen tar ikke sikte på at toppmøtet skal fortrenge de drøftelser og forhandlinger som pågår innen rammen av De Forente Nasjoner om økonomiske problemer. Toppmøtet bør konsentrere seg om de mest påtrengende problemer og gi nye retningslinjer og impulser til fremtidige forhandlinger. Gjennom forslag til umiddelbare tiltak vil toppmøtet kunne skape det grunnlag for samarbeid og felles ansvar som de mer langsiktige og gjennomgripende

reformer i verdenssamfunnet må hvile på.

Vi har i den senere tid vært vitne til at en rekke forhandlinger innen nord/sør-dialogen har brakt bare meget beskjedne resultater eller vært direkte mislykkede. Behovet for å skjære gjennom vanskene blir mer og mer åpenlyst. Et toppmøte vil selvsagt ikke kunne finne noen trylleformel som løser alle problemer, men jeg er helt enig med Brandt-kommisjonen i at slike drøftelser på høyeste politiske nivå kan endre det internasjonale klima og skape bedre utsikter for løsninger på globalt grunnlag. Vi bør derfor gi forslaget vår aktive støtte.

Zimbabwe

Den 18. april d.å. vil den siste britiske koloni på det afrikanske kontinent oppnå selvstendighet under navnet Zimbabwe.

Den seneste utvikling i Zimbabwe har vært både gledelig og oppløftende. For mindre enn ett år tilbake syntes mulighetene for økt spenning og konfrontasjon i området bare å øke. Vedtaket om Rhodesia-spørsmålet på Samveldekonferansen i Lusaka i august i fjor, og Storbritannias oppfølging av dette, skapte imidlertid en ny politisk situasjon som la grunnlaget for flertallsstyre og uavhengighet gjennom frie valg.

- 2 -

I den forbindelse vil jeg uttrykke min store anerkjennelse til den britiske regjering for den innsats og faste vilje som ble utvist for å komme fram til en forhandlingsløsning på konflikten. En avgjørende forutsetning for en forhandlingsløsning var selvsagt også den samarbeids- og kompromissvilje som ble utvist av de øvrige berørte parter i konflikten.

Som kjent har konflikten i det sørlige Afrika spilt en dominerende rolle i Regjeringens Afrika-politikk. Gjennom humanitær bistand til frigjøringsbevegelsene, herunder Patriotisk Front, og ved omfattende utviklingshjelp til de av frontlinjestatene som tilhører våre samarbeidsland, har Regjeringen markert sin støtte til frigjøringskampen i det sørlige Afrika.

Den seneste utvikling i Zimbabwe har vist at de prinsipper som har ligget til grunn for Regjeringens politikk i det sørlige Afrika har vært berettiget. Valgresultatet har klart vist at frigjøringsprosessen ikke lar seg stoppe. For Sør-Afrika især må dette være en tankevekker både når det gjelder mulighetene for å fortsette apartheidpolitikken i Sør-Afrika og for landets muligheter til å trenere reelt flertallsstyre i Namibia.

Mugabes store valgseier vil utvilsomt ha en avgjørende innvirkning på den videre politiske utvikling i det sørlige Afrika. Signalene hittil tyder på at Mugabes regjering vil legge opp til et korrekt naboforhold med Sør-Afrika, kombinert med en aktiv forsoningspolitikk innad.

Den nye regjeringen i Zimbabwe står overfor store gjenoppbyggingsoppgaver. Det er viktig for utviklingen

ikke bare i Zimbabwe, men hele det sørlige Afrika at disse oppgavene blir løst på en tilfredsstillende måte. Regjeringen er innstillet på å medvirke til dette, og vil positivt vurdere spørsmålet om bistand til Zimbabwe i en overgangsperiode.

Regjeringen vil etablere diplomatiske forbindelser med det nye Zimbabwe og utvikle forbindelsene med landet på alle områder.